

Stredná odborná škola obchodu a služieb, M. R. Štefánika 8, 963 01 Krupina

Názov projektu: **Vzdelávaním zvyšujeme povedomie a uskutočňujeme opatrenia v oblasti zmeny klímy**

Číslo Projektu: ACC03P08

PL 5 – YZOP LEKÁRSKY

Yzop lekársky

Latinský názov: Hyssopus officinalis

Pôvod: Stredomorie

Rozmnožovanie: generatívne, vegetatívne

Výsev: semená apríl, priesady máj

Povolená odroda: Blankyt

Organizácia sejby:

- výsevok na hektár 0,6 – 0,8 kg, vzdialenosť riadkov 0,3 – 0,5 m
- priesady vysádzané do sponu 0,45 x 0,45 m

Kvitnutie: júl – september

Zber: vňať (na začiatku kvitnutia, skosením alebo zrezaním 15 cm nad povrchom)

Obdobie zberu: počas vegetačného obdobia

Spracovanie: sušenie vňate do 35 °C

Úroda: úroda vňate je 25 – 40 kg na 100 m²

Opis: Patrí do čeľade hluchavkovité. Rastlina, ktorá má priamu a olistenú stonku. Listy sú kopijovité až čiarkovito kopijovité na konci krátko zašpicatené. Dorastá do výšky do 70 cm. Kvety sú modrej farby a sú stále otočené jedným smerom, vytvárajú klasy. Plodom je štvorboká, tmavohnedá tvrdka. Významná medonosná rastlina, ktorá je výrazne aromatická. Má podobné účinky ako šalvia lekárska.

Zdroj obrázka: <https://www.zdravieportal.sk/yzop-lekarsky-hyssopus-officinalis/>

Pestovanie: Rastlina, ktorá nie je náročná na pestovanie. Je to odolná trvalka, plne mrazuvzdorná. Vyžaduje ľahké až stredne ťažké vápenaté, piesočnato-hlinité pôdy. Potrebuje slnečné teplé a pred vetrom chránené pozemky. Pôda musí byť dobre priepustná. Obľubuje suché miesta. Zber vňate sa uskutočňuje aj viackrát za vegetačné obdobie. Pri zbere zrezávame len mäkké bylinné a najviac olistené časti.

Choroby a škodcovia: Zriedkavo sa vyskytujú hubovité a vírusové ochorenia. Rastlina je vo veľkej miere odolná voči škodcom.

Liečivé účinky:

- protizápalový;
- dezinfekcia rán, oparov;
- liečba ekzémov a bodnutí hmyzom;
- používa sa proti nadmernému poteniu;
- pomáha liečiť choroby dýchacích ciest, bolesti hrdla a zápal pľúc;
- uľahčuje vykašliavanie;
- pomáha pri poruchách tráviaceho traktu;
- dodá úľavu pri podráždených a zapálených dŕasnách;
- má močopudné účinky;
- znižuje rast škodlivých baktérií;
- pôsobí ako repelent;
- pomáha bojovať proti blchám a všiam.

Využitie:

(farmaceutický, kozmetický a potravinársky priemysel)

- príprava čajov, obkladov, odvarov, kloktadiel;
- prísada do jedál (šaláty, omáčky, polievky, korenie k mäsu, kompóty, džemy);
- výroba kozmetiky (oleje, kúpele, maste);
- výroba medu;
- odpudzuje slimáky a mlynáriky kapustové;
- aromaterapia.

Yzop je často vysádzaný do skaliek aj ako okrasná rastlina pre svoje krásne sfarbené kvety a nenáročnosť. Pre svoje odpudzujúce vlastnosti voči niektorým škodcom je vhodné ho vysievať najmä v blízkosti kapustovej zeleniny. Yzop musíme používať striedmo, pretože pri nesprávnom dávkovaní pôsobí na organizmus nepriaznivo.

Zdroj obrázka: <http://www.semena-rostliny.cz/blog/92-yzop>

PRACOVNÝ LIST

A) Podčiarknite správnu odpoveď.

Yzop lekársky patrí medzi

dvojočné rastliny

jednoročné rastliny

trvalky

B) Zakrúžkujte správnu odpoveď.

Yzop lekársky má podobné liečivé účinky ako:

- a) medovka lekárska;
- b) repík lekársky;
- c) rumanček kamilkový;
- d) šalvia lekárska.

C) Vyfarbite farbou kvetu yzopu lekárskeho tie tvrdenia, ktoré mu prislúchajú.

sadíme ju aj do
skaliek

vyžaduje veľa
vody

slimáky sa jej
vyhýbajú

medonosná
rastlina

mráz jej
nevadí

nehodná do
jedál

zbierame len
kvet

má rada
tienisté miesta

D) Uvedte, na čo by ste využili yzop lekársky vo Vašej domácnosti.

.....

.....

.....

.....

E) Prečítajte si nižšie uvedené tvrdenia o yzope lekárskom. V prípade, že je dané tvrdenie nepravdivé, **opravte** ho, aby bolo pravdivé.

Yzop lekársky sa vyznačuje svojou jemnou a slabou arómou.

.....

Vyžaduje pestovanie na miestach chránených pred vetrom.

.....

Vňať zberáme po odkvitnutí len jedenkrát do roka.

.....

E) Vyberte si jeden liečivý účinok yzopu lekárskeho, ktorý by ste využili v podnikaní s touto rastlinou. **Uvedte** aj dôvod.

.....

.....

.....

.....

Zdroj obrázka: <http://www.semena-rostliny.cz/blog/92-yzop>

Použité zdroje:

<https://nasepole.sk/slovensko-a-liecive-rastliny/>

<https://www.rastlinky.sk/hyssopus-officinalis-yzop-lekarsky-k9.html#myTab>

<https://www.osiva-semena.sk/yzop/219-yzop-lekarsky-modry-hyssopus-officinalis-semena-200-ks.html>

<https://zdravopedia.sk/prirodna-lekaren/bylinky/yzop-lekarsky>

<https://www.zdravieportal.sk/yzop-lekarsky-hyssopus-officinalis/>

<https://www.zahrada.sk/magazine/bylina-prvej-pomoci-pri-ochoreniach-dychacich-ciast-yzop-lekarsky/>

<https://www.zahrada.sk/magazine/stredomorie-v-slovenskej-zahrade-tuto-bylinku-uz-mate/>

<https://www.byliny.sk/zber/zber.php?idv=62&zm=9>

<http://agroporadenstvo.sk/index.php?pl=90&article=2299>